У нумары: Як я пазнаёміўся з У. І. Леніным · Калі не хапае ведаў · У дапамогу настаўнікам

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА.

№ 16 (477) | ГОД X | 18 КРАСАВІКА 1965 г. | ЦАНА 60 гр.

А. Карпюк узнагароджаны крыжам «Virtuti Militari»

Вядомы на Беласточчыне камандзір партызанскага атрада імя Кастуся Каліноўскага Аляксей Карпюк, які цяпер жыве ў Гродне, узнагароджаны высокай узнагародай нашай краіны крыжам «Virtuti Militari».

Узнагароду ўручыў пасол ПНР у Савецкім Саюзе Эдмунд Пшчулкоўскі.

Як мы ўжо паведамлялі ў маі г.г. пачнем друкаваць аповесць А. Карпюка «Пушчанская адысея». Будзе гэта гісторыя беластоцкіх партызан атрада імя К. Каліноўскага.

Дружба ★ Брацтва ★ Супрацоўніцтва

8 красавіка г.г. у Калонным зале Савета Міністраў у Варшаве падпісан новы Дагавор аб дружбе, супрацоўніцтве і ўзаемнай дапамозе. На здымку гістарычны момант падпісання Дагавору. За сталом сядзяць (злева) Аляксей Касыгін, Леанід Брэжнеў, Уладзіслаў Гамулка і Юзэф Цыранкевіч.

Плённая дружба

Міхась Хмялеўскі — старшыня ГП БГКТ

Дагавор аб дружбе, узаемадапамозе і супрацоўніцтве паміж Польшчай і Савецкім Саюзам адзначыў паварот у польска - савецкіх адносінах. Яшчэ ў гісторыі Польшчы ніводзін падпісаны дагавор не даў такіх поўных гарантыі свабоды і незалежнасці, сілы да развіцця і росквіту краіны, як гэты дагавор, які быў падпісаны ў Маскве 21 красавіка 1945 года.

Усебаковая дапамога Савецкага Саюза дазволіла народнай Польшчы падняцца з руін і попелу, дазволіла небывалымі ў гісторыі тэмпамі развіваць эканоміку і культуру. 20 год, якія мінулі ад таго часу, выдалі багаты плён дружбы.

Як паслядоўнасць дагавору з кожным днём усё мацней і мацней замацоўваюцца таксама братнія сувязі паміж Беларускай Савецкай сацыялістычнай рэспублікай і Польскай Народнай рэспублікай. Гэтую братнюю сувязь і дапамогу моцна адчувае і беларускае насельніцтва ў Польшчы, а ў тым ліку і нашае Беларускае грамадска-культурнае таварыства. Зілюструем гэта хоць некаторымі прыкладамі.

Перш за ўсё неабходна падкрэсліць агромную дапамогу БССР у развіцці беларускага школьніцтва ў Польшчы. Не было пачаткова кваліфікаваных кадраў, якія маглі б пашырыць веды па беларускай мове, літаратуры і гісторыі для нашых настаўнікаў беларускай мовы на Беласточчыне. З гэтай мэтай Міністэрства асветы рэгулярна кожныя канікулы арганізавала спецыяльныя курсы, на якіх вялі заняткі выкладчыкі з Мінска. І так, напрыклад, у Сулеюўку ля Варшавы 70, а ў Медзышыне 80 беларускіх настаўнікаў слухала лекцый выкладчыкаў Мінскага педагагічнага інстытута — таварышаў Мікалая Гурскага і Васіля Тарасава.

Каб мець больш ведаў і ўдасканаліць сваё педагагічнае майстэрства Міністэрства асветы кожны год у час канікул кіруе настаўнікаў беларускай мовы з Беласточчыны на месячны курс у Мінск.

Арганізаваная кафедра беларускай філалогіі пры Варшаўскім універсітэце, а таксама беларуская філалогія пры Завочнай настаўніцкай студыі ў Беластоку не мела адкуль узяць педагогаў. І ў гэтым выпадку па просьбе Міністэрства вышэйшых школ на працягу чатырох гадоў вялі заняткі мовазнаўцы і літаратуразнаўцы, выкладчыкі з Савецкай Беларусі, пачаткова дацэнт Мікола Бірыла і кандыдат філалагічных навук Васіль Тарасаў, а пазней дацэнт Міхась Лазарук і кандыдат філалагічных навук Аркадзь Жураўскі.

Гэтыя вучоныя з Мінска многа раз бывалі і ў Галоўным праўленні БГКТ і рэдакцыі «Ніва» і заўсёды з адкрытаю душою, шчыра гаварылі з намі аб нашай працы, давалі каштоўныя парады. Бралі яны таксама ўдзел у семінарах літаратурнага аб'яднання «Белавежа», якое існуе пры ГП БГКТ, і сваімі заўвагамі і ацэнкамі паасобных твораў дапамаглі ў творчым росце нашых маладых і яшчэ нявопытных беларускіх літаратараў.

На беларускай філалогіі Настаўніцкай завочнай студыі ў Беластоку ў апошніх гадах чыталі лекцыі таксама прафесары з Мінска: Л. Шакун, Ольга Казлова, Ніл Гілевіч і Павал Шуба. Нашы настаўнікі цёпла ўспамінаюць савецкіх педагогаў, якія не толькі давалі веды аб мове і літаратуры, але адначасова вучылі іх, як трэба жыць і працаваць.

У 1957 годзе БГКТ шырока адзначала купалаўскія дні. На святкаванне прыехала ў Беласток дэлегацыя з Мінска. У склад яе ўваходзілі: Уладзіслава Луцэвіч — жонка Янкі Купалы, Мікола Ткачоў — пісьменнік і Вячэслаў Антошын — прадстаўнік Беларускага таварыства культурнай сувязі з заграніцай.

(Працяг на стар. 2)

БЕЛАСТОЧЧЫНА У ЛЮСТЭРКУ

ЛЁС НАРАЎКІ

3. Прыстанішча энергіі

Гадоў таму два або тры з'явіўся ў Нараўцы нейкі аптэкар. Пранюхаў відаць, што Прэзідыум ГРН якраз адрамантаваў прасторны будынак на аптэку і патрабуе знатака ад лекаў. Аптэкар з месца ўспыхнуў «святым» агнём дзеяння. Найперш прыдумаў наладзіць шумнае ўрачыстае адкрыццё аптэкі. Выманіў ад старшыні грамады шлюбныя дываны, якія ўпрыгожвалі кабінет ЗАГСУ, склікаў журналістаў, запрасіў нават кінахроніку. З'ехаліся прадстаўнікі ўлад. Потым усе гуртам хвалілі энергічнага аптэкара, а ён бушаваў тут, як арол сярод стада шэрых варон. І раптам недзе прапаў. Аказалася, што аптэкар гэты зусім не быў аптэкарам, а яго энергія — гэта толькі саламяны агонь, ад якога многа шуму і дыму, а карысці ніякай.

На шчасце, не ўсе людзі, якія вылучаюцца ў Нараўцы актыўнасцю, успыхваюць саламяным агнём. Вось настаўніца **Надзя Адамюк.** Ужо дзевяты год настаўнічае ў школе, у якой сама калісьці вучылася. Завочна закончыла беларускую філалогію ў Беластоцкай Настаўніцкай студыі. Цяпер у школе апякуецца гуртком польска - савецкай дружбы.

Шчыра любіць яна свае родныя мясціны. Хацела б як найбольш вестак аб даўнейшым і цяперашнім жыцці тутэйшых людзей пераказаць сваім вучням, і не толькі вучням. Гэтае высакароднае жаданне ў мінулым годзе перарадзілася ў незвычайна цэнную ідэю. **Настаўніца Надзя Адамюк задумала ў Нараўцы стварыць рэгіянальны музей народнай культуры.** Сябры па працы і кіраўнік школы Казімір Амільянчук шчыра яе падтрымалі. Экспанаты — сведкі мінулага часу прыносілі вучні, часам прывозілі іх бацькі. Знаходзілі іх у розных кутках сялянскіх сяліб і ў пасажных сундуках сваіх бабуль. Такім вось чынам знайшліся ў школе старыя **жорны, пасталы, лапці, ступа, каробкі, кашалкі, розная даўнейшая, пераважна даматканая вопратка і іншыя, аджыўшыя свой век, рэчы.**

Музей знойдзе прытулак у школьнай чытальні. Будзе ён агульнадаступны нават у час канікул, калі нараўкоўская школа пераўтвараецца ў пенсіянат для вучняў з далёкіх школ, якія прыязджаюць сюды на адпачынак.

(Працяг на стар. 4)

ІМКНЕННІ СУПАДАЮЦЬ

У апошнія дні амерыканская авіяцыя ад удараў па ваенных збудаваннях ДРВ перайшла да знішчэння чыгуначных мастоў і дарог рэспублікі. Карэспандэнт тэлевізійнай кампаніі паведамляе, што Пентагон неўзабаве накіруе ўдары авіяцыі па электрастанцыях і заводах ДРВ. Камандуючы 7-м флотам ЗША заявіў, што галоўная задача яго флоту заключаецца ў знішчэнні ўсіх ваенна-марскіх сіл Паўночнага В'етнама і прыбярэжных ваенных збудаванняў ДРВ.

Пра далёка заходзячыя планы Пентагона, накіраваныя супраць ДРВ, паведамляе часопіс «Юнайтэд Стэйс ньюс энд Уорлд рыпарт». Амерыканская ваеншчына нацэльваецца цяпер на паўночнав'етнамскі порт Хайфон. Чакаецца замініраванне гавані гэтага порта, — піша часопіс, — а таксама бомбавыя ўдары па партовых збудаваннях... Ужо суднаходным кампаніям Ганконга і Японіі перададзены папярэджанні, што суднам хутка можа быць «небяспечна» заходзіць у Хайфон. Пентагон плануе ўдары па водакантралюючых сістэмах ракі Краснай. Разбурэнне гэтых сістэм, падкрэслівае часопіс, прывядзе да затаплення большай часткі рысавага пояса Паўночнага В'етнама. Сярод першачарговых мэт нападу на прамысловасць ДРВ, паводле слоў «Юнайтэд Стэйтс ньюс Уорлд рыпарт», значыцца завод па вытворчасці чыгуну ў Таінгуене (за 30 міль ад Ханоя), электрастанцыя каля Уонгбі і рад заводаў у Віетры (на паўночны захад ад Ханоя). «У дадатак да гэтага, — падкрэслівае часопіс, — ёсць сродкі для шырокага знішчэння ўраджаяў на Поўначы з дапамогай распыляемых самалётамі хімікатаў».

У Паўднёвым В'етнаме амерыканскай ваеншчыне, паводле паведамлення тутэйшага друку, дадзена поўная свабода ў выпрабаванні найноўшых ўзораў зброі. Сярод гэтых узораў — удасканаленыя бронетранспарцёры, якія могуць «пераплываць» в'етнамскія рэкі; лёгкія танкі-амфібіі «Онтас» корпуса марской пяхоты, узброеныя шасцю 106-міліметровымі безадкатнымі гарматамі; палявыя радары, здольныя выявіць партызан скрозь густыя джунглі; новыя вінтоўкі «М-16»; 75-міліметровыя безадкатныя гарматы; проціпяхотныя міны, рэактыўныя гранатамёты, якія ўстанаўліваюцца на верталётах і выпускаюць 200 асколачных гранат у мінуту; спецыяльныя бомбы «змяінае вока», забяспечаныя зонтападобнымі сталёвымі стабілізатарамі, якія прытармажваюць падзенне бомбаў, што дазваляе амерыканскім рэактыўным самалётам скідваць іх з брыючага палёту і адлятаць раней, чым бомбы ўзарвуцца, і многія іншыя.

Пентагон, такім чынам, выкарыстоўвае Паўднёвы В'етнам у якасці лабараторыі для праверкі і давядзення «да кандыцыі» самых разнастайных відаў зброі, якія ён затым зможа выкарыстаць супраць нацыянальна-вызваленчага руху ў іншых краінах.

У вашынгтонскіх кулуарах цяпер адкрыта гавораць аб тым, што рэакцыйная сайгонская зграя патрабуе ад сваіх амерыканскіх гаспадароў у якасці цаны за паслухмянасць і супрацоўніцтва — знішчыць мірныя дасягненні народа ДРВ і паставіць яго «на калені». І гэта адпавядае ўласным планам амерыканскіх імперыялістаў. Амерыканскі ўрад спяшаецца з ажыццяўленнем сваіх агрэсіўных планаў знішчэння гаспадарчага патэнцыялу ДРВ. Але ў гэтай агрэсіўнай вайне ўрад ЗША ўсё больш і больш ізалюе сябе на міжнароднай арэне.

НАМЕСНІК

Лінкольн: — О Божа!.. І гэта — справа рук маіх патомкаў?!

Малюнак Кукрыніксы

ПЛЕННАЯ ДРУЖБА

(Працяг са стар. 1)

У Галоўным праўленні БГКТ адбылося ўрачыстае пасяджэнне прысвечанае памяці вялікаму песняру беларускага народа, у якім узялі ўдзел дастойныя госці з-за суседняй мяжы. Горача сустракалі дэлегацыю з Савецкай Беларусі жыхары Бельска, вёскі Дзянісак, Гарадка, Белавежы. Гэта была сапраўдная маніфестацыя дружбы паміж польскім і беларускім народамі.

У сувязі з 80-годдзем з дня нараджэння вялікага беларускага пісьменніка Янкі Купалы ГП Таварыства польска-савецкай дружбы запрасіла ў нашу краіну пісьменніка Максіма Лужаніна. 19 чэрвеня 1962 года наведаў ён Беласточчыну, ГП БГКТ, быў таксама на 10 выпускной вечарыне ў Бельску Падляшскім у Беларускім ліцэі.

Беспасрэдны кантакт з прапаўнікамі ГП БГКТ і «Нівы», з настаўнікамі беларускага ліцэя і вучнямі даў магчымасць пазнаёміцца з жыццём польскага народа ў тым ліку і беларускага насельніцтва ў народнай Польшчы.

Жывое зацікаўленне справамі Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Польшчы праявілі ў час сваёй пабыўкі на Беласточчыне восенню 1956 года Гаўрыла Верасаў — старшыня Беларускага таварыства культурнай сувязі з заграніцай, і пісьменнікі Піліп Пястрак і Янка Брыль.

Члены прэзідыума ГП БГКТ Аляксандр Давідзюк, Аляксей Казёл і Георгій Валкавыцкі, а пазней Уладзімір Станкевіч былі гасцьмі Беларускага таварыства культурнай сувязі з заграніцай у Мінску. У мінулым годзе ў час святкавання дзён Польскай культуры ў Беларусі ў складзе дэлегацыі ТППР з Польшчы былі таксама прадстаўнікі ГП БГКТ.

У Польшчы заўсёды адзначаюцца гадавіны ўтварэння Беларускай сацыялістычнай рэспублікі.

Урачыста іх адзначае і Беларускае грамадска-культурнае таварыства. Рыхтуючыся да гэтай знамянальнай даты ў снежні 1959 года ў Беластоку адбыўся міжваяводскі семінар, які дакладна пазнаёміў актыў ТППР і БГКТ з дасягненнямі БССР. На гэтым семінары выступілі з дакладамі Ніна Каменская — доктар гістарычных навук і Сцяпан Маргунскі — член карэспандэнт Акадэміі навук БССР.

На ўрачыстасці святкавання 45 гадавіны Савецкай Беларусі на запрашэнне ГП ТППР прыехалі ў Польшчу, між іншым і на Беласточчыну, кіраўнік Дома партыйнай прапаганды пры ЦК КПСБ тав. А. Ясінскі і дацэнт Мінскага універсітэта Уладзімір Навіцкі. Бралі яны ўдзел у шматлікіх спатканнях з насельніцтвам. Былі таксама на ўрачыстым пасяджэнні ў ГП БГКТ, якое прысвечана было 45 гадавіне БССР, і выступалі з прамовамі, якая горача ўспрымалася прысутнымі.

Асобнай дзялянкай культурнага супрацоўніцтва з'яўляюцца гастролі па Польшчы (у Беластоку таксама) у 1958 годзе 80-асабовай Дзяржаўнай акадэмічнай харавой капелы БССР пад мастацкім кіраўніцтвам народнага артыста СССР Рыгора Шырмы. Жыхары Беластока (і не толькі Беластока), а сярод іх шмат беларусаў, захапляліся сапраўды велічным выкананнем беларускіх народных песень. Незабыўныя ўражанні засталіся ў нас з сустрэчы Рыгора Раманавіча і яго супрацоўнікаў у памяшканні рэдакцыі «Нівы».

Другім вялікім здарэннем у культурным жыцці Беласточчыны былі канцэрты ў 1964 годзе (на якія, між іншым, ГП БГКТ распаўсюджвала білеты) Беларускага народнага ансамбля песні і танца пад мастацкім кіраўніцтвам народнага артыста БССР Генадзія Цітовіча і харэографа Пятра Акулёнка. Кожны нумар праграмы ўзнагароджваўся прысутнымі бурнымі апладысментамі. Па просьбе кіраўніцтва ГП БГКТ Генадзь Іванавіч правёў прафесіянальную гутарку з нашай эстрадай «Лявоніха», а Пётр Сяргеевіч балетную пару навучыў новага танца. Пасля аднаго з канцэртаў увесь ансамбль наведаў памяшканне ГП БГКТ, дзе адбылася сустрэча з хорам і эстрадай Беларускага таварыства. На гэтай вечарыне шчыра і выразна выяўлялася наша братэрства, сяброўства, дружба.

Шырокія культурныя кантакты існуюць паміж Гродзенскай вобласцю і Беластоцкім ваяводствам. Успомню я толькі аб некаторых. Ужо многа раз былі арганізаваны ў Кузніцы, на Польскім баку, супольныя мітынгі і сустрэчы дружбы, якія заўсёды суправаджаюцца багатай мастацкай часткай. У мінулым годзе такая сустрэча дружбы, у якой узяла ўдзел па некалькі тысяч асоб з кожнага боку, была сарганізавана на Савецкай зямлі непадалёк Бераставіцы.

Паміж Гродзеншчынай і Беласточчынай наладжаны абмен мастацкіх калектываў.

У Гродна выязджаў найлепшы калектыў песні і танца Беласточчыны «Курпе Зялёнэ». Пабываў там з канцэртам хор і балетная група Галоўнага праўлення БГКТ.

«...з вялікай гасціннасцю, як дарагіх гасцей, сустрэлі гродзенцы Беластоцкі народны калектыў песні і танца, які прыехаў з візітам дружбы» — так пісала «Гродзенская праўда» ад 19 кастрычніка 1959 года.

Беласточчына сардэчна вітала харавую капелу Дзяляцінскага калгаса «Сцяг Саветаў», а таксама самадзейных артыстаў Гродзенскай вобласці. Гэты апошні калектыў спаткаўся ў памяшканні Галоўнага праўлення БГКТ з хорам і балетнай групай Беларускага таварыства.

Глыбокі хвалюючы змест маюць такія сустрэчы. Яны — яркае праяўленне сяброўства дзвюх акруг Беластоцкага ваяводства і Гродзенскай вобласці.

На заканчэнне гэтага далёка не поўнага рэестра культурнага супрацоўніцтва хочацца асабліва падкрэсліць агромную дапамогу для БГКТ і яго органу «Нівы» з боку Беларускага таварыства культурнай сувязі з заграніцай у Мінску. Мы атрымоўваем ад яго многа кніжак (мастацкай літаратуры і іншых публікацый), газет і часопісаў многа артыкулаў і фотаздымкаў. Усё гэта выкарыстоўваем у сваёй працы.

Ужо нават гэтыя факты гавораць, што паміж нашымі краінамі, паміж Польшчай і Савецкім Саюзам існуе цеснае і карыснае супрацоўніцтва, вялікая дружба і ўзаемная дапамога.

М. ХМЯЛЕЎСКІ

Наша акцыя

Кніжкі для Дома культуры імя Кастуся Каліноўскага ў Гарадку

Падарунак **Зіны Туронак** з Варшавы.

С. Ваўпшасаў — «На разгневанай зямлі»; А. Дорахаў — «Сто паслухмяных рук»; «Брестская крепость»; М. Л. Полонский, М. Растовцев — «Белорусская ССР»; А. Васілевіч — «Апавяданні»; Н. В. Тарианоз — «Невидимые бои», Тарас Хадкевіч — «Сяброўства».

Падарунак **Мікалая Сушчы** з Хажова

«Краткая история СССР» часть 2; P. Werszyhora — „Operacja San — Wisła".

ВЕСТКІ з БССР

■ Адбылася ў Мінску III Дэкада народнай творчасці Беларусі. На сталічнай сцэне выступалі вясковыя і завадскія хоры, капэлы, аркестры народных інструментаў, танцавальныя калектывы, салісты - вакалісты, танцоры, дэкламатары беларускага слова.

На фінальным канцэрце III Дэкады, які адбыўся ў Дзяржаўным тэатры оперы і балету БССР прысутнічалі: К. Мазураў, першы намеснік старшыні Савета Міністраў Саюза ССР; П. Машэраў, першы сакратар ЦК Кампартыі Беларусі; Ц. Кісялёў, старшыня Савета Міністраў Беларускай ССР і другія афіцыяльныя асобы.

■ Цяпер у Беларусі надаецца вялікае значэнне эстэтычнаму выхаванню моладзі. Асаблівую ўвагу зварочваецца на развіццё аматарскай самадзейнасці. Да канца года пры ўсіх васьмігадовых і сярэдніх школах будуць створаны харавыя калектывы вучняў, масава арганізуюцца літаратурныя аб'яднанні пачынаючых паэтаў і празаікаў, якімі кіруюць вопытныя беларускія пісьменнікі. Пры оперы, кінастудыях, тэатрах і мастацкіх вучылішчах ствараюцца студыі маладых талентаў, адбываюцца семінары і лекторыі.

Ухвалена трохгадовы падрабязны план імпрэз, конкурсаў, аглядаў, канферэнцый.

Эстэтычнае выхаванне нараўні з палітэхнічным выхаваннем гарантуе паўнацэннасць чалавечай асабовасці.

■ Многія беларускія газеты перадрукавалі поўны тэкст паведамлення ТАСС-а аб адкрыццях геолагаў на беларускай зямлі. Між іншым сцверджана, што існуюць багатыя паклады каменнага і бурага вугалю ў басейне вялікай палескай ракі Прыпяць. Паклады гэтага вугалю ацэнены на тры з паловай мільярда тон, знаходзіцца ён на прасторы трох тысяч квадратовых кіламетраў.

■ Караблебудаўнікі Беларусі збудавалі доследны мадэль цеплахода на падводных крылах з пластмасавым корпусам.

Распачата таксама будаўніцтва рачных цеплаходаў на экспарт, між іншым, у Германскую Дэмакратычную Рэспубліку.

Над далейшымі перспектывамі караблебудаўніцтва і рачнога флоту Беларусі разважае ў сваім артыкуле на старонках газеты «Советская Белоруссия» У. Шкуратаў, начальнік тэхнічнага аддзела Галоўнага ўпраўлення рачнога флоту пры Савеце Міністраў Беларускай ССР.

■ У Беларусі існуе ўжо 100 раённых і гарадскіх газет. На днях паявіліся новыя газеты на беларускай мове: у горадзе беларускіх гарнякоў Салігорску пачала выходзіць газета «Шахцёр», у Крычаве — «Ленінскі кліч», у Мастах на Гродзеншчыне — «Зара над Нёманам», у Чачэрскім раёне — «Трыбуна камунізма», у Дубровенскім раёне — «Дняпроўская праўда», у Маларыце — «Сельскае жыццё». Усіх разам створана 23 новыя газеты.

Цікава, што многія абласныя газеты выходзяць на рускай мове, як брэсцкая «Заря» ці «Гродненская правда». Некаторыя на дзвюх мовах — беларускай і рускай. Звязана гэта з мешаным насельніцтвам у вялікіх гарадах.

■ Гродзенская абутковая фабрыка «Нёман» нядаўна пачала вырабляць хромавыя туфлі на скурападобнай гуме, зручныя для нашэння вясною і летам. Ад пачатку года фабрыка пачала прадукцыю 47 новых мадэляў, у два з паловай разоў больш чым у мінулым годзе.

(СЯ)

СВЕТЛІЦОВАЯ

Кіраўнік святліцы — Крыся Бараноўская ў час працы.

Фота: Паўлючук

Ячна — невялікая вёска ў Дуброўскім павеце. Нават школы няма тут і дзетвара мусіць хадзіць у школу ў Герасімавічы. Ёсць за тое ў Ячне Дом культуры — вялікі і прыгожы, пабудаваны намаганнямі жыхароў вёскі.

Светліцовай у Ячне з'яўляецца маладая і энергічная Крыся Бараноўская. Працуе яна тут ад нядаўна — толькі ад 1 лютага гэтага года. Раней працавала настаўніцаю.

Калі сяброўка Крыся прыбыла ў Ячна, у святліцы панаваў поўны балаган. Павыбіватыя шыбы ў вокнах і ўсюды поўна бруду. Пасялілася яна ў невялікім памяшканні Дома культуры і прынялася адразу за работу. У памяшканні Крысі няма ні акна ні печкі, увесь час свеціць тут электрычная лямпачка і электрычная плітка абагравае невялікі пакой. Крыся аднак не пераймаецца ўмовамі свайго жыцця. Больш пераймаецца чым іншым: як наладзіць працу ў святліцы.

Дзякуючы намаганням Крысі ў Ячне паўстаў ужо маладзёжны аматарскі гурток. Моладзь рыхтуе дзве п'есы: «Паўлінку» і «Заўтра прыгавор». У святліцы было мноства паломаных крэслаў і іншай мэблі, сцэна святліцы патрабавала рамонту. Зарадная светліцовая знайшла выхад: паклікала да жыцця т. зв. «гурток майстраў» і ў рамах працы гэтага гуртка моладзь упарадкоўвае мэблю святліцы. У гэтых мэтах сарганізавана тут «гурток дэкаратараў».

Сяброўка Крыся адчувае, што не хапае ёй яшчэ ведаў да добрай арганізацыі працы ў святліцы і таму ў новым навучальным годзе збіраецца яна вучыцца на культурна-асветнай студыі ў Варшаве.

Адным словам святліца ў Ячне мае шанц стацца тым, чым павінна быць — цэнтрам культурнага жыцця вёскі. Ёсць тут найважнейшае: здольны, ахвотны да працы чалавек. Ці шанц гэты будзе выкарыстаны, залежыць не толькі ад светліцовай, але і ад паставы жыхароў вёскі, асабліва моладзі. Ці маладая светліцовая знойдзе тое зразуменне і ўдзячнасць з боку насельніцтва, якое дапамагло б ёй застацца назаўсёды пры гэтай цікавай але цяжкай працы? Маем надзею, што так.

(п)

ЯК Я ПАЗНАЁМІЎСЯ З У. І. ЛЕНІНЫМ

Сястра мая, Акуліна Якаўлеўна, жыла і працавала ў Крэмлі, а муж яе, Уладзімір Станіслававіч Яновіч, быў там загадчыкам гаражаў. Кватэра яе была ў той час пад тым самым нумарам, што У. І. Леніна, а менавіта пад 84. Тады не былі яшчэ ўпарадкаваны ванны ў Крэмлі. І калі У. І. Ленін ішоў у ванну, неабходна было яму праходзіць праз пакой сястры.

Я працаваў у той час міліцыянерам і з жонкай наведваў сястру і яе мужа. Сястра аднойчы папрасіла У. І. Леніна, каб дазволіў нам памыцца ў ванне. У. І. Ленін адразу згадзіўся. Памятаю такі выпадак, што Уладзімір Ільіч выходзіць з ванны, а мы яго паздравілі «з лёгкім парам», ён падзякаваў і сказаў «заходзьце, заходзьце да ванны».

А калі чаго-небудзь заходзіў у пакой сястры, а мы былі ў яе, дык гаварыў: «Чаму ты сястронка брата не частуеш?» У той неспакойны час не хапала бензіну і ў легкавых машынах палівам быў нейкі час чысты спірт. Таварыш Ленін ведаў, што ключы ад магазіна са спіртам былі ў Яновіча, і калі гаварыў, што чаму сястра не частуе нас, дык меў на думцы чаркі са спіртам. Вельмі часта я бачыў, як Уладзімір Ільіч ездзіў адкрытаю машынаю без шапкі і яму па дарозе кланяліся людзі. Я бачыў, што часта заязджаў ён у міністэрства сацыяльнага забеспячэння, у рэвалюцыйны трыбунал і выхаваўчы дом. Побач гэтых установаў было маё памяшканне. Была зіма. За ноч навеяла многа снегу. Раніцай прыехаў таварыш Ленін у выхаваўчы дом, а там вялікая гурба снегу і машына не магла заехаць у панадворак. Непадалёк стаялі людзі ў чарзе за хлебам і малаком. Як убачылі яны Уладзіміра Ільіча, які вышаў з машыны, адразу кінуліся і прапхнулі яе аж на панадворак.

Пасля хваробы я звольніўся з міліцыі і выехаў у Саратаўскую губерню і пачаў працаваць у вецярным млыне. У млыне былі папсутыя сіты, якіх не было каму ўзяць. Я заявіў старшыні нашай камуны, што сястра мая працуе ў Крэмлі і пры таварышу Леніне. Тады старшыня камуны Сяпанаў выслаў у Маскву сваю жонку, якая пазваніла маёй сястры ў справе дапамогі пакупкі сітаў. Сястра далажыла аб гэтым Уладзіміру Ільічу, які дапамог уладзіць гэтую справу.

А. ГРЫЦ
Старое Ляўкова

Рыгор Барадулін

У Тараніне

Сцены, як звон,
З сосен татраўскіх дом.
Рогі аленя газніца.
Белы Дунаец шуміць за акном...
Рыпнула ціха масніца —

Да Ільіча за парадай прыйшоў
З сынам гураль барадаты.
Знялі калматыя шапкі з галоў,
Суляць «дзень добры» у хату.

Прыйдзецца ім Ільіча пачакаць,
Зранку падаўся па справе:
Трэба на станцыю, да цягніка —
Пісьмы ў Расію адправіць.

Покуль адсюль на валах на старых
Выедзе пошта арбою,
Пройдуць гадзіны. А там жа сябры
Пісем чакаюць, як зброі.

Спорнай, таропкай хадою ідзе,
Сцежкі арліныя ўюцца.
Там, у Расіі, займаецца дзень
Зарывам рэвалюцыі...

Экскурсавод!
Ты не крыўдзіся, брат,
Ты, можа тут, як памылка якая.
Ленін са станцыі крочыць назад,
Выйдзем насустрач — спаткаем!

КАЛІ НЕ ХАПАЕ ВЕДАЎ

Штопраўда нашыя гаспадары найчасцей пераконаны, што ведаў у іх заўсёды ўдоваль, і толькі розныя іншыя рэчы перашкаджаюць ім добра гаспадарыць. Здараецца аднак, асабліва цяпер, што і гаспадару прыходзіцца часам чагосьці павучыцца. Вось хаця б штучныя ўгнаенні. Тут ужо нічога не памогуць традыцыйныя веды ад дзядоў, прадзядоў і хочаш, і не хочаш, трэба або пытаць агранома, або...

Вось менавіта: кніжка. Сельскагаспадарчая кніжка цяжкімі полкамі грамадскіх бібліятэк чакае на гаспадароў. У ёй замкнуты найлепшыя веды вучоных, гаспадароў практыкаў, аграномаў.

— Як жа гаспадары карыстаюцца гэтай скарбніцай сельскагаспадарчых ведаў, — можам запытаць у першага лепшага бібліятэкара.

І першы-лепшы бібліятэкар скрывіцца непрыемна і адкажа:

— Не надта. Найбольш у нас чытаюць прыгодніцкую і ваенную літаратуру. А сельскагаспадарчыя кніжкі чытаць не хочуць.

Нядаўна ваяводская бібліятэка ў Беластоку правяла цікавыя доследы. Брала менавіта некалькі найлепшых гаспадароў дадзенай вёскі і праўджала, што яны чытаюць. Між іншым такога роду анкета праведзена была сярод 9 найлепшых гаспадароў асады Сідры ў Сакольскім павеце. Аказваецца, што з 9 найлепшых гаспадароў Сідры толькі адзін пазычыў з бібліятэкі 15 кніжак на сельскагаспадарчыя тэмы, 8 іншых — не пазычыла ніводнай.

Штопраўда некаторыя з 9 гаспадароў Сідры маюць у хаце ўласныя кніжкі, гэта аднак пераважна мастацкая літаратура. Калі ж у кагосьці знойдзецца сельскагаспадарчая кніжка, то пераважна не была яна куплена ў кнігарні дзеля зацікаўленняў яе ўласніка, але «мусам» увапхнута праз ГС, або дадзена гаспадару пры нейкай аказіі, як узнагароду. Такім чынам у аднаго з апытваных гаспадароў знайшлося аж 20 сельскагаспадарчых кніжак. На пытанне, ці суседзі не пазычаюць у яго гэтых кніжак, калі хочуць нешта даведацца, дае ён характэрны адказ:

— Суседзі, калі чагосьці не ведаюць, хочуць вуснай парады, а не кніжкі. Цвердзяць, што на чытанне не маюць часу. Ахвотна карыстаюцца вопытам, але неахвотна — кніжнымі парадамі.

Такім чынам сяляне, нават тыя «лепшыя», не пазбыліся яшчэ пэўнай пагарды да кніжных ведаў, не зразумелі, што ў кніжцы можна знайсці між іншым вынікі вопыту тысяч найлепшых гаспадароў, навукоўцаў і гд.

Паказвае гэта нататка зробленая ў анкеце іншага гаспадара ў Сідры:

«Гаспадар X карыстаецца на сваёй гаспадарцы сучаснымі метадамі гаспадаравання, лічыць аднак, што лепш браць прыклад з добрых суседзяў, чымсьці карыстацца літаратурай. Ахвотна дыскутуе з аграномам, з суседзямі ў сельскагаспадарчым гуртку і г.д.»

Значна лепей справы выглядаюць з чытальніцтвам сельскагаспадарчага друку. З 9 найлепшых гаспадароў Сідры 6 чытае нейкі сельскагаспадарчы часопіс (найчасцей часопіс «Плён»). Усе тымчасам апытваныя гаспадары сказалі, што яны слухаюць радыёперадач, прысвечаных сельскагаспадарчым праблемам. Адзін нават заявіў:

— Слухаю заўсёды вельмі ўважліва, нават у часе найбольш пільных палявых работ.

Аб ролі тэлевізіі ў развіцці сельскагаспадарчай асветы нічога пакуль што нельга сказаць, так як з 9 гаспадароў Сідры ніводзін яшчэ не мае тэлевізара.

На заканчэнне варта заўважыць, што апытваныя гаспадары былі пераважна людзьмі старэйшага ўзросту. Можна спадзявацца, што падобная анкета сярод моладзі дала б значна больш аптымістычныя вынікі, калі разыходзіцца аб чытальніцтве сельскагаспадарчай кніжкі.

УЛ. ПАЎЛЮЧУК

ЛЁС НАРАЎКІ

(Працяг са стар. 1)

А вось кіраўнік базы ЦПН, таварыш Антон Мялешка, заўзяты прыхільнік спорту. З'яўляецца ён душой мясцовага спартыўнага гуртка. Няма аднак спорту без спартыўнай пляцоўкі. Так узнікла думка пабудовы найперш стадыёну, а затым абшырнага купальнага басейна. Ваяводская рада ЛьЗС прызнала 250 тысяч злотых на фінансаванне гэтага мерапрыемства. Рэшту нараўчане маюць зрабіць самі грамадскім чынам. Працу пачалі восенню мінулага года. Нараўцы патрэбны ініцыятыўныя людзі. **Чаму Нараўцы не збіваць капіталу на яе натуральнай прыгажосці? Турыстычная база — вось што я бачыў бы ў Нараўцы.**

«Славар турыстычнай геаграфіі Польшчы», апрацаваны ў 1956 годзе прафесарамі Варшаўскага універсітэта, пра Нараўку інфармуе:

„Narewka — wieś, pow. bielski, woj. białostockie. Leży na wysoczyźnie bielskiej, nad rz. Narewką, 1. dopł. Narwi, w otoczeniu lasów na pn. krańcu puszczy Białowieskiej. St. kol. Narewka, w odl. ok. 4 km na pn.-wsch. od osiedla, końcowa na linii z Siedlec. Osiedle miało niegdyś prawa miejskie. W oparciu w drewno z lasów białowieskich i piasek szklarski już w okresie międzywojennym były w N. zakłady przem. drzewnego i huta szkła. W związku z planami gospodarczymi, dotyczącymi rozwoju terenów zaniedbanych, łąki nad Narewką są meliorowane. Melioracja tych łąk przyczyni się do wzrostu pogłowia bydła rogatego, trzody chlewnej i owiec w woj. białostockim".

Можна даравацъ аўтарам гэтай навуковай інфармацыі памылкі адносна таго, што Нараўка адпачатку 1954 года знаходзіцца не ў Бельскім, а ў Гайнаўскім павеце, што сядлецкая чыгунка не канчаецца на Нараўцы, што ў Нараўку можна шмат выгадней даехаць аўтобусамі ПКС-у, што рэгуліроўка ракі Нараўкі, а затым і меліярацыя прынараўскіх лугоў, пачнецца толькі ў 1970 годзе. **Але чаму гэтая энцыклапедыя турыстыкі не падае, што плывучы ракой Нараўкай з Белавежы ў пасёлак Нараўку можна захапляцца найпрыгажэйшай першабытнай Белавежскай пушчай?** Чаму ані слаўцом не гаворыць яна аб прыгажосці самай Нараўкі, аб гасціннасці яе жыхароў, аб тым, што тут цалкам танна, але карысна можна правесці водпуск.

Варта таксама заахвоціць прафсаюзную арганізацыю нейкага вялікага і багатага прадпрыемства (скажам, шахты, гуты, сточні, ці іншых буйнейшых заводаў), каб у Нараўцы пабудавалі сабе дом адпачынку. Напэўна не пашкадуюць.

Пры купальным басейне будзе прыстанішча байдарак (каякоў). Нараўкоўская каса магла б тады ўзбагаціцца арганізуючы для турыстаў рэйды байдаркамі праз пушчу і спалучаючы іх з нейкімі іншымі атракцыёнамі.

Ёсць і іншыя магчымасці. Рамкі артыкула аднак абмежаваны, і трэба ўжо канчаць. Бывайце тады здаровы, сябры нараўчане!

ВІКТАР РУДЧЫК

Фота аўтара

Настаўніца Надзя Адамюк сярод вучняў трэцяга класа.

ЎГАВОРЫ НА ДАХОД

Гаспадар думае аб даходах. Лёгка думаць, калі добрая гаспадарка, зямля. У Беластоцкім павеце, у гарадоцкай старонцы або міхалоўскай, пераважна, пяскі. Мо' не зусім пяскі, але тутэйшыя V ці VI клас зямлі — гэта не скарб.

Аднак ёсць магчымасць мець даход, нават вялікі. Хачу сказаць аб кантрактацыі бульбы. Мясцовыя ГС-ы «Самапомачы Хлопскай» прымаюць кантрактацыю без ніякіх абмежаванняў. Відаць, «Самапомач» хоча памагчы гаспадарам, каб цвёрда сталі яны на ногі, даць ім магчымасці даходу. У Гарадку падлічылі, што ў мінулым годзе сярэдні ўраджай бульбы з аднаго гектара даходзіў да 120 цэнтнераў. Цана аднаго цэнтнера — 88 злотых. Значыць, можна атрымаць на руку **дзесяць** тысяч!

З гэтага рахунку нецяжка зразумець, што бульба аплачваецца лепей чым жыта, якое слаба расце на мізэрных палосках альбо цалкам не ўдаецца. Затое, з бульбаю меншая рызыка, яна не так патрабавальная.

Тым часам наглядаецца незразумелая павольнасць гаспадароў у кантрактацыі бульбы; найчасцей, па 0,25 і 0,50 сотых — рэдка хто больш. Напрыклад, Іван Кандрусік з Гарадка кантрактуе паўтара гектара, Герасім Казёл з Меляшкоў — адзін гектар.

Гэту гаспадарскую павольнасць некаторыя тлумачаць фактам раздробленасці гаспадарак (зямлі). Аднак, здаецца, справа не ў раздробленасці і не ў малых гаспадарках... Даволі паглядзець, колькі ляжыць аблагоў!

Аграном Уладзімір Германюк у Каралёвым Мосце лічыць, што гаспадары яшчэ не пераканаліся ў даходнасці кантрактацыі ўвогуле, не толькі бульбы. Аб ёй загаварылі ў закінутых вёсках Беластоцкага павета ўсяго год—два таму назад. У такой вёсцы як Пераходы планавалася, што будзе закантрактавана каля трох гектараў бульбы, але нічога з таго не выйшла. Штосьці падобнае вынікае ў дзесятках іншых вёсак, не гаворачы ўжо аб надта «цяжкіх» у кантрактацыі аколіцах Ялоўкі.

Можна падумаць, што за даходам не трэба нікога агітаваць. Аказваецца, трэба. А найлепшым агітатарам тут асабістае дасведчанне і час.

Гарадоцкі аграном Гэлена Жабіцкая паказала мне план кантрактацыі трыццаці гектараў, так званай, балотнай ракіты. Сказала, што гэты трыццацігектаравы план перавыканала б на 500%. Ды ракіта не бульба, запатрабаванне на яе насенне меншае. Памятаю, у Пяньках гаварылі, як калісьці прыязджалі сюды нагаварваць на кантрактацыю ракіты. Цяпер такія ўгаворы, як бачым, лішнія.

Разам з прадстаўніком Беластоцкай насеннай цэнтралі пабываў я восенню ў прыміхалоўскай вёсачцы Казімерава — якраз у капанне бульбы. Тут многія кантрактуюць бульбу, старанліва даглядаюць яе. Садзяць лепшыя гатункі, якія можна прадаваць ужо на вываз заграніцу, на экспарт. А экспартныя цэны ўдвая вышэйшыя, па 190—215 злотых за цэнтнер (метр). Бульба на экспарт павінна быць не толькі адпаведнага гатунку — «Мажэсцік», «Бінце», «Сіртэля» — але чыста выбраная, адборная. Вырасціць і прадаць такую бульбу здольны спрактыкаваны і дбайны гаспадар.

Няма чаго разводзіцца аб экспарце, пакуль мы не навучыліся «рабіць грошай» на звычайнай кантрактацыі бульбы (гатунак «Эпока», па 88 зл. цэнтнер). Вучацца ў Казімерава, вучацца ў Меляшках, Пяньках, Страшаве, Белявічах, Масцісках. А летась будуць вучыцца ў Залуках, Калодным, Пярэйме, Цялічанцы.

Потым у другіх вёсках.

(С.Я.)

Малако

Сяляне Беластоцкага ваяводства ў мінулым годзе прадалі дзяржаве 218 мільёнаў 491 тысячу літраў малака. Малочныя кааператывы Беласточчыны спадзяюцца, што ў бягучым годзе ўдасца ім купіць ад сялян ужо аж 230 мільёнаў літраў гэтага карыснага напітку. Узросту прадукцыі малака будзе садзейнічаць шырокаразгорнутая меліярацыя лугоў.

На здымку: Чыжоўская малочная злеўня (Гайнаўскі павет) адпраўляе сваю дзённую ўтаргоўку.

Тэкст і фота **В. Рудчык**

СВЯТА ЛЕСУ

Перадсвяточныя думкі

Пасадкі лесу — дрэў, так сказаць, увайшлі ў моду. Добрая і карысная прывычка.

Аднак ва ўсім патрэбна развага.

У адной вёсцы адзін гаспадар наладзіў пасадку за сценамі свайго гумна, на пясчаным пагорку. На першы погляд як бы ўсё ў парадку — вырасце — буйны маладняк, потым лес. Будзе хораша!

Аднак жа той гаспадар, відаць не падумаў аб тым, што станецца, калі ў сухапад будучага маладняку трапіць выпадковая іскра ад машыны ці акурак?... Умомант загарыцца ўсенька, гумно таксама!

Разумнае і планавае азеляненне вёскі, кожнай сядзібы трэба лічыць надзвычай важнай справай. Зеляніна дрэў робіць мясцовасць прыгожай і ўтульнай. Аб гэтым ведаем і... хвалім. Але разам з тым практыка вясковых пажараў паказвае, што часта дрэвы добра засланяюць ад полымя суседнія будынкі — ліпа, клён, ясень, вяз. Таму азеляненне панадворкаў вёскі павінна адбывацца, менавіта, для яе бяспечнасці. У імя бяспечнасці нашых сяліб і прыгажосці нашых вуліц, дарог у мінулым годзе пасаджана на Беласточчыне 679 тысяч дрэўцаў. Прытым, тысячы людзей дапамагала чынам, унесла сваю не малую долю да агульнай справы. І што ж аказалася? У многіх мясцовасцях да 70% дрэўцаў не прынялося, бо нядбайна пасаджана іх альбо не было каму пасля дагледаць, дапільноўваць іх.

Некаторыя цвердзяць, даказваюць, што ў так высокіх стратах дрэўцаў вінаваты і органы лясной адміністрацыі, якія быццам бы нядбайна дагледаюць дрэўцы ў школах, дрэнна кантралююць грамадскія расаднікі. Сакольскія, дуброўскія ці беластоцкія ўлады не пярэчаць, яны задаволены, што больш-менш выканалі планы пасадак і кропка. (У Сакольскім павеце бракуе да плана штосьці каля шасці тысяч дрэўцаў).

Часта-густа ніхто не лічыцца з тым, дзе і які гатунак павінен, і можа расці — ясень садзяць у сухім месцы, а лістоўніцу — у мокрым. Пагоня за стройнымі таполямі да таго вялікая, што забываем аб іх мізэрнай прыдатнасці для азелянення (забеспячэння) вёсак. Важнае, што яна хутка расце!..

Азеляненне адбываецца наогул хаатычна, кампанійна. І абмяжоўваецца найчасцей да абсаджвання вуліцы або дарогі. На Бельшчыне і Сакольшчыне не думаюць аб планавым, іначай кажучы, комплексным азеляненні вёсак, гаспадарскіх сядзіб...

Набліжаецца вясна, набліжаецца святочны Тыдзень лесу. Плануем пасадзіць вясною і ўвосень 604 тысяч дрэўцаў, якія будуць не толькі ўпрыгожваць нашу Беласточчыну і не толькі дапамагаць нам у барацьбе з няшчаснымі пажарамі. Азеляненне павінна служыць таксама сельскагаспадарчай прадукцыі. Здаецца ў Алексічах у час меліярацыі ўзяліся ліквідаваць дрэвы на пашы, але гаспадары ўпрасілі меліяратараў, каб таго не рабілі, бо каровам патрэбен летні цянёк, адпачынак. Дадуць больш малака! А найбольш заўзятымі абаронцамі дрэў, асабліва ліп, з'яўляюцца пчаляры.

Дрэва цешыць вока, засланяе ў няшчасці, дае канкрэтную карысць. Дрэва заўсёды карыснае, але яно вырастае паволі, як чалавек. Маладое дрэўца лёгка зламаць, занядбаць. Словам, змарнаваць.

А на дварэ вясна. Гаспадар садзіць дрэўцы — кляновыя, ліпавыя, ясеневыя. Памагаюць дзеці, вучні. Разам з імі вырастуць яны на ўцеху, шчасце і карысць усім.

Так трэба.

(С.Я.)

У дапамогу настаўнікам

Браты па зброі

(Метадычная кансультацыя)

Пачынаем урок ад гутаркі пра тое, што вучні ведаюць аб Войску Польскім. Потым ставім класу пытанне: — «А як называюцца ўзброеныя сілы або інакш войска Савецкага Саюза?» Адказ: — «Узброеныя сілы Савецкага Саюза — гэта Савецкая Армія». Адзін вучань запісвае гэты сказ на дошцы, увесь клас — у сшытках. Пытанне: «Хто ў ёй служыць? Адказ: — «У ёй служаць грамадзяне СССР: рускія, беларусы, украінцы». Запісваем яго, падобна, як папярэдні. Пытанне: — — «Што робіць Савецкая Армія?» Адказ: — «Яна ахоўвае граніцы СССР і мірную працу савецкіх людзей». Запісваем. Настаўнік: «Савецкі Саюз і Народную Польшчу злучае непарушная дружба. Нашыя дзяржавы — прыяцелі. А што аб'ядноўвае Савецкую Армію і Войска Польскае?» Дапамагаем сфармуляваць адказ: «Савецкая Армія і Войска Польскае — браты па зброі». Выясняем зварот «браты па зброі» (абедзве арміі разам змагаліся ў апошнюю вайну супроць супольнага ворага — фашысцкіх захопнікаў), і запісваем цэлы сказ. Пытанне: — «Калі нарадзілася іх еднасць?» Адказ: «Іх еднасць нарадзілася ў змаганнях за вызваленне зямель СССР і Польшчы ад захопнікаў». Запісваем. Вучні ўголас перачытваюць запісанае ў сшытках. Загадваем ім адчыніць падручнікі на старонцы 110 і знайсці верш «Любоў і дружба» і сачыць за нашым чытаннем, падкрэсліваючы незразумелыя словы. Пасля чытання выясняем незразумелае (напр.: «росцяць» — вырошчваюць, спрыяюць росту; «шматмоўная сям'я» — значная колькасць братэрскіх сабе народаў, якія гавораць на розных мовах, напр., беларускай, польскай, рускай і г.д.). Верш чытае адзін з вучняў. Затым ставім пытанне да класа: — «Пра якія народы гаворыцца ў вершы?» Адказ: «У вершы гаворыцца пра нашыя народы: беларускі, польскі, рускі». Пытанне: — «А як гэтыя народы жывуць паміж сабой?» Адказ: — «Нашыя народы разам працуюць і супольна бароняць адзін другога». Запісваем гэты сказ на дошцы і ў сшытках. Устанаўляем і запісваем на дошцы і ў сшытках тэму: «Польска - савецкае братэрства па зброі». Дамовым заданнем можа быць: 1) навучыцца чытаць верш «Любоў і дружба» і перапісаць яго ў сшытак, або 2) вывучыць верш «Любоў і дружба» напамяць і перапісаць яго ў сшытак.

ЛІДЗІЯ ГАЙДУК

За добрую працу

Сцяпан Свентахоўскі не закончыў педагагічнай установы. Пачаў працаваць настаўнікам яшчэ за савецкай улады на Беласточчыне ў 1939—41 гадах. Педагагічнага майстэрства дабіўся ён сваёй уласнай працай. Многа год працуе ў чатырохкласнай школе ў Храбустоўцы. Зараз яму 60 год. За паспяховую педагагічна-выхаваўчую працу інспектарат асветы ў Гайнаўцы надаўна прызнаў яму правы кваліфікаванага настаўніка.

Тэкст і фота **М. Х.**

Арэхавічаўскія макабрэскі

Дабрацца да вёскі Арэхавічы ад бельскай шашы можна толькі ў гумовых ботах. Асаблівая тапеліца пад лесам. Але ў Арэхавічах ёсць яшчэ глыбейшая тапеліца — гэта пажарны бассейн. Зрэшты, ён больш падобны да глеістага азярка, у якім вясною топяцца каровы. Гэты басейн будавалі чынам, а бельскія ўлады абяцалі абетанаваць яго і... не абетанавалі. Ёсць паговорка, што абяцанага век чакаюць. Арэхавічаўскія людзі не хочуць чакаць, ужо некалькі год дабіваюцца абяцанага. Але, відаць, павятовы камендант пажарнікаў Адальф Часноўскі мае моцныя нервы альбо проста не пераймаецца тым, што чаўпецца ў Арэхавічах.

Арэхавічы дабіваюцца. Яны дабіваюцца таксама зняць з пасады малачаркі Жэню Валасовіч, не хочуць яе. Месяц таму назад прыехаў у гэтай справе прадстаўнік бельскай малачарні, аб'явіў агульны сход, а сам пайшоў да хаты малачаркі. Кажуць, потым з'явіўся ён на сход ужо падпітым...

Людзі галасавалі за новымі кандыдаткамі на пасаду малачаркі — Ольгай Мамотка і Гэляй Тур якая атрымала найбольш галасоў. За Жэняй Валасовіч галасавала ўсяго некалькі асоб, яе блізкія сваякі. Аднак яна надалей працуе малачаркай нягледзячы на тое, што даўно павінна адысці, здаць сваю функцыю пасля двух тыдняў ад часу ўхвалы агульнага сходу. Але яна не адыходзіць і добра невядома калі адыдзе?

Арэхавічы не маюць шчасця да сваіх спраў. Усё круціцца наадварот: дрэўцы пасаджаныя чынам высыхаюць — вымярзаюць; кіраўнічка клуба «Рух» накамбінавала і трэба было пашукаць новай... (ся)

УГНАЕННЕ ПАД ЛЁН

Тое, што лён вылягае, мае слабую салому і мізэрнае насенне, залежыць ад таго, дзе і пасля чаго мы селлі яго і якое далі ўгнаенне яму.

Лён мае невялікую здольнасць у засваенні пажыткаў таму, што ў яго слаба развітыя карэнні і кароткі перыяд росту. Па той прычыне патрэбнае яму такое ўгнаенне, якое ён можа лёгка засвоіць. Найбольш інтэнсіўнае засваенне гнаявых пажыткаў адбываецца ад пачкавання да квітнення. Найважнейшымі мінеральнымі элементамі, патрэбнымі расліне для жыцця лічацца: азот, фосфар, калій (патас) і вапна. Кожны з гэтых элементаў патрэбны расліне па-рознаму.

Азот з'яўляецца складовай часткай расліннага бялка, будуе расліну. Таму расліны на азотавым угнаенні растуць хутчэй, вышэй і маюць у сабе многа зялёнай масы. Фосфар таксама ўваходзіць у склад бялка, прытым найбольш фосфару знаходзіцца ў зярнятах і таму фосфаравае ўгнаенне мае добры ўплыў на павелічэнне ўраджаю збожжавых і валакністых культур. Фосфар недапускае да выляганняя ільну, спрыяе добраму развіццю яго і прыспяшае даспяванне. Дзякуючы фосфару лён мае патрэбны ясна-жоўты колер. Фосфаравае ўгнаенне мае вялікае значэнне пры позннім пасеве. Калій (патас) дапамагае расліне ў адпаведнай гаспадарцы вадою і ва ўсіх іншых працэсах, якія адбываюцца ў расліне. Спрыяе ён нарастанню валакна, робіць цвёрдым сцябло, не дапускае да вылягання ільну пры празмерным азотавым угнаенні.

Апрача апісаных мінеральных элементаў для ільну патрэбна яшчэ вапна, якая рэгулюе рэакцыі ў глебе, захоўвае лён ад шкодных уплываў глебавай кіслотнасці, прычыняецца да ўтрымання належнай камякаватай структуры глебы, яе лёгкасці і прапушчальнасці. Аднак жа, калі ў глебе ёсць замнога вапны, тады яна дрэнна ўплывае на фармаванне валакна ў сцёблах. Таму найляпей даваць вапну загадзя, напрыклад, пад матыльковыя культуры, пасля якіх у другім годзе сеем лён.

Дагэтуль толькі нямногія гаспадары разумеюць значэнне адпаведнага вапнавання глебы. Нададатак, рэдка хто думае аб адпаведным выбары глебы пад лён. Лён на кіслотных глебах дрэнна ўдаецца хаця і даем добрае ўгнаенне, і клапочамся аб яго належным доглядзе.

Лён трэба сеяць на другі або трэці год пасля натуральнага гною і трэба даць мінеральнае ўгнаенне.

Сеяць лён толькі на натуральным гною не можна, бо разрастаецца пустазелле, вылягае лён, запазняецца даспяванне яго і збор ураджаю.

Пад лён трэба даваць поўнае мінеральнае ўгнаенне, гэта значыць: азотавае, фосфаравае і калійнае (патасовае). Важна ўтрымаць адпаведныя прапорцыі мінеральных угнаенняў. Гэта прапорцыя павінна быць, як: 1:2:4 — што абазначае: 20 да 40 кілаграмаў чыстага азоту, 40 да 80 кг чыстага фосфару і 80—120 кг чыстага калію на адзін гектар.

Дозы азотавага ўгнаення пасля кармавых культур на натуральным гною павінны быць да 150 кілаграмаў на адзін гектар. Пасля матыльковых даволі даць каля 100 кг. А на слабейшых землях можна павялічыць дозу да 200 кг азотавага ўгнаення, найляпей сярчану аміяку, салятраку або салетры.

Азотавыя ўгнаенні высяваем вясною, перад сяўбою ільну. Высяваем іх менш там, дзе глеба доўгі час ляжала аблогам; таксама менш азоту патрабуе, так званая, навіна і глеба пасля матыльковых культур.

Дозы калію (патасу) найляпей саракапрацэнтавай патасавай солі трэба даваць 200—300 кілаграмаў на адзін гектар. Добрыя вынікі дае ўгнаенне пад лён звычайным пячным попелам з дроў, патрэбна яго 600 кілаграмаў на 1 гектар. Калійныя (патасавыя) солі нізкапрацэнтавыя найляпей ужываць восенню, бо яны непадатлівыя на дажджы, а маюць у сабе хлор, які шкодны для валакна.

Калійнае ўгнаенне ў большых колькасцях патрэбнае пад лён тады, калі сеем яго пасля кармавых культур (бульба, буракі).

Фосфарныя ўгнаенні даем ад 200 да 400 кілаграмаў на адзін гектар, найлепшы тут гранулаваны суперфасфат высеяны непасрэдна перад сяўбою ільну. Максімальную дозу фосфаравых угнаенняў даем пад лён пасля збожжа, бо збожжа надта інтэнсіўна засвойвае з глебы фосфар.

Цяпер хачу ўспомніць істотную справу для плантатараў ільну. Прапанаваныя ў кантрактацыйных дагаворах дозы ўгнаенняў з'яўляюцца найменшымі. На жаль, многія гаспадары даюць яшчэ меншыя дозы ўгнаенняў або некаторых угнаенняў ўвогуле не ўжываюць. Таму нічога дзіўнага, што не могуць яны пахваліцца добрым ураджаем ільну.

Станіслаў ФАЛЬТЫН — старшы інспектар Польскага Аб'яднання плантатараў валакністых раслін у Беластоку.

ПГР...

...Каменны Двор у Бельскім павеце залічваецца да багацейшых у краіне. Асабліва славіцца ён садаводствам.

На здымку: Частка расадніка фруктавых дрэвак, а ў глыбіні — жылыя дамы, якія ПГР пабудаваў сваім рабочым.

Тэкст і фота **В. Рудчык**

Вёска і яе школа

У школе ў Навасадах, Гайнаўскі павет, можна пабачыць цікавыя рэчы зробленыя вучнямі малодшых і старэйшых класаў. Робяць яны патрэбныя школе футляры для геаграфічных карт, фартушкі, каўнерыкі, нават спаднічкі і кашулі. Тут існуе кравецкі гурток, ёсць тры швейныя машыны, а таксама восем сталярска - слёсарскіх варштатаў. Словам, цэлая майстэрня.

Бацькоўскі камітэт школы прызначыў тысячу злотых на закупку прыладаў для гэтай вучнёўскай майстэрні — іголкі, ножны, малаткі, сантыметры і т.п.

Апрача чыста практычных заняткаў дзеці вучацца тут прыгожа рысаваць і маляваць. Такім чынам фармуецца ў іх пачуццё добрага густу і разуменне хараства. Іх рысункі і малюнкі варты паказу не толькі ў Навасадах, але і ў Гайнаўцы або Беластоку.

Але дарэчы. Бацькоўскі камітэт і ўсе бацькі вельмі памагаюць сваёй школе. З уласнага лесу пабудавалі яны будынак, у якім знаходзіцца майстэрня. Іх праца і матэрыял варты добрую сотню тысяч злотых. Дапамаглі і ўлады даючы 20 тысяч злотых на аплату спецыялістаў, майстроў.

Вясною школьны пляц будзе абгароджаны сеткаю, а таксама ёсць запас цэглы на будову пліты патрэбнай для гатавання, між іншым, кавы вучням.

Навасадаўская школа дагледжаная, чаго нельга сказаць аб святліцы падобнай ужо да руіны. Таму ўсё важнае і цікавае ў вёсцы адбываецца менавіта ў школе — пачынаючы ад сходаў і канчаючы на тэлевізійных сеансах. Мясцовы сельскагаспадарчы гурток многа дапамог у закупцы тэлевізара «Шмарагд», які стаіць у прасторным класе. Вучні таксама далажылі сваю долю грошай 2.500 злотых утаргаваных за жалуды, што збіралі ў лесе. (ся)

Будзе

У Новаберазове быў калісьці добры аматарскі гурток, бадай, восем гадоў таму назад. Цяпер мясцовыя арганізатары ЗМВ і БГКТ загаварылі аб аднаўленні даўняй аматарскай «сцэнкі». Моладзь ахвотная, школа абяцае дапамагчы ёй, бяда толькі з выбарам адпаведнага рэпертуару.

Але як запэўніла Оля Мароз — мясцовая бібліятэкарка і арганізатарка ЗМВ — будзе ў Новаберазове аматарскі гурток і ўжо на Вялікдзень адбудзецца першае яго выступленне.

Нарэшце і ў гэтай вёсцы пачынае штосьці рабіцца для культуры! (ся)

ПРА ЛЕНІНА

★ Як адпачываў Ленін?

Ленін любіў прыроду, спорт, гульні і музыку. Любіў спеў і сам спяваў. Ездзіў на веласіпедзе і на каньках, любіў паляванне.

Калі адпачываў, стараўся як найбольш змучыць свае мускулы. Яго адпачынак быў рухлівы, актыўны.

У веласіпедных гонках Ленін быў заўсёды першым.

Зімою на рэчцы Ленін арганізаваў каток і збіраў сялянскіх дзяцей — бегаў з імі наперагонкі. Ленін лічыў, што чалавек павінен быць загартаваным і сільным.

★ Незвычайны партрэт

На Каўказе недалёка Пяцігорска — гара Машук. А на гэтай гары... партрэт выцесаны ў скале. **Партрэт Леніна.** Выцесаў яго Мікалай Шчуклін — па прафесіі будаўнічы, а прытым мастак — рысуе, піша вершы. Партрэт Леніна ў скале Шчуклін закончыў у 1925 годзе. З той пары на Машуку пад партрэтам столькі ўрачыстасцей адбылося. Месца сталася святыняй, залітай горным сонцам, сярод якога высіцца агромны партрэт Леніна. Фашысты стараліся ўсяляк знішчыць незвычайную скульптуру. Нават арудзію падцягнулі да гары, стралялі. А ў 1944 годзе сюды прыехаў Мікалай Шчуклін — вярнуў партрэту яго даўнюю сілу. Пад партрэтам з'явіліся яшчэ словы верша Шчукліна:

Портрет вождя враги пытались
И расстрелять и зачернить.
Они в невежестве не знали,
Что Ленин будет вечно жить,
Что держит ленинское знамя
Над миром
партии рука,
Что Ленин жив, что Ленин
с нами
Идет в грядущие века.

У 1960 годзе Пяцігорцы пад партрэтам у скале святкавалі 90-годдзе з дня нараджэння У. І. Леніна.

(а-вл)

★ Дакументальныя фільмы СССР

З дакументальнай серыі аб Леніне закончана два фільмы: «Тры вясны Леніна» рэжысёра Л. Крысці, а таксама «Старонкі несмяротнасці» І. Капаліна. Яны складаюць мантаж важнейшых дакументаў з жыцця Леніна. У рэалізацыі знаходзяцца далейшыя фільмы з гэтай серыі: «Ленін і І руская рэвалюцыя», «Ленін і І Сусветная вайна», «На чале абароны маладой Рэспублікі Саветаў».

Р. Кармэн працягвае работу над вялікім мантажным фільмам аб вайне — абапіраючыся на сцэнарый вядомага журналіста і пісьменніка С. Смірнова. Фільм будзе гатовы на XX гадавіну заканчэння вайны. Дзейнасці органаў бяспекі ў часы Ф. Дзяржынскага прысвячаецца фільм «Вечны агонь». Рыхтуецца таксама эпічны фільм аб развіцці СССР ад 1917 года, прысвечаны 50 гадавіне Кастрычніцкай рэвалюцыі.

(ліў)

Навіны экрану

«Пяты коннік Апакаліпсы»

Фільм прадукцыі чэхаславацкай. Расказвае аб часах гітлераўскай акупацыі ў Чэхаславакіі. Рэжысёрам з'яўляецца Збынак Брыных вядомы і здольны рэжысёр. Сам ён так гаворыць аб фільме:

«Бяру тэму акупацыі не з увагі на гісторыю, але таму, што ў сённяшні час міжнароднага напружання праблема людскіх паводзін як: геройства, баязлівасць, абыякавасць усё ж актуальная».

Арыгінальны загаловак фільма. У падсвядомасці кожнага з нас ёсць гэты пяты коннік — Страх. Страх адчуваюць людзі, якія ў нішто не вераць. Страх маюць змагары за свабоду. Страх перажываюць носьбіты зла.

А вось змест фільма:

Рэч дзеецца ў Празе ў 1941 годзе. Лекар — жыд, па прозвішчу Браун, пільнуе дабра вывезеных немцамі жыдоўскіх сем'яў. Да яго звяртаецца сусед Шыдляк і просіць вылечыць аднаго з дзеячоў падзямелля. Браун вельмі баіцца, аднак перамагае страх. Лечыць раненага. Усё гэта падгледзеў другі сусед Брауна, нямецкі даносчык Фонта. Калі з'яўляецца гестапа, раненага ўжо няма, забралі яго сябры. Лекар прызнаецца да ўсяго, ды сам труецца.

Гэта найлепшы фільм рэжысёра Брыныха. Зроблены ў 1964 годзе.

Пражыўшы 70 год...

...прыкладны грамадзянін ЗША 6 год прасядзеў за сталом над талеркай са стравай, 24 гады праспаў, 5,5 год апранаўся і распранаўся, 3 гады правёў на пустых гутарках з суседзямі і знаёмымі, а толькі 6 месяцаў заняла яму рэлігія. Так прынамсі сцвярджае амерыканская статыстычная кантора. Яна таксама падае, што маладая амерыканка, пакуль выйдзе замуж, цалуе ў сярэднім 75 хлопцаў. Статыстычная кантора не падае, на жаль, колькі хлопцаў цалуе маладая амерыканка пасля шлюбу.

(а-вр)

Парыжская паліцыя правяла следства 650 маладых жабракоў, якія пастаянна вялі жабрацка-гультайскае жыццё. Аказалася, што толькі 29 з іх жабравалі з прычыны беднасці. Рэшта займалася жабрацтвам для прыемнасці і... з нуды.

У нас таксама валочацца жабракі... (а-ся)

600 літраў вады на 1 кг

Як вядома, трэба многа вады, каб вырасла буйная трава. Спецыялісты падлічылі, што на тое, **каб выпрадукаваць 1 кг сена неабходна 600 літраў вады.** Цяпер ужо ясна, чаму добрая сенажаць там, дзе многа вады.

Мала, але цікава

МЫШЫ ЧЫСТЫЯ

Лабараторныя доследы паказалі, што мыш палавіну свайго жыцця прысвячае доглядУ за сабой.

А мы брыдзімся мышшу, што быццам бы брудная.

Найсмачнейшыя грыбы... пячурыцы

Потым яму здалося, што рэшту ночы ён бачыў адзін і той жа сон. Са ўсіх бакоў яго абступілі нябачныя людзі, яны па чарзе выгаварвалі яго фальшывае імя: «Рукерт, Рукерт». Ён намагаўся па гучанні галасоў убачыць гэтых людзей, але яны былі нябачныя. І зноў за спіною, то аднекуль зверху раздавалася ўсё тое ж слова:

«Рукерт, Рукерт, Рукерт!»

— Рукерт, адчыніце! — раптам прагучэла ясна, галасна і ўжо наяве.

Дзяменцяў не паспеў сцяміць, што дзеецца, як дзверы з трэскам расчыніліся. Выламаны дзвярыны замок адляцеў да сцяны. У пакой з пісталетамі ў руках уварваліся чацвёра гестапаўцаў на чале з Крамергофам. Адзін з іх запаліў святло. Другі стаў у нагах Дзяменцява, накіраваўшы на яго пісталет. Дзяменцяў, не падымаючыся, са здзіўленнем глядзеў на іх.

— Канчайце, Рукерт, спектакль! Дзе ваша радыёстанцыя? — амаль дружалюбна сказаў Крамергоф і сеў на крэсла ў трох кроках ад ложка Дзяменцява, трымаючы накіраваны на яго пісталет.

— Я нічога не разумею, палкоўнік... Што тут дзеецца? Вытлумачце... — Дзяменцяў памалу, ляніва спусціў з ложка ногі, сеў і пачаў нетарапліва адзявацца.

71

— Выбачайце, што прымаю ў такім выглядзе. Я зараз адзенуся... — Дзяменцяў паглядзеў на гадзіннік. Было пяць гадзін раніцы.

Крамергоф махнуў рукой гестапаўцам:

— Шукайце!

Вобыск быў вельмі дакладны. Гестапаўцы падымалі паркет, прастуквалі сцены, распаролі мяккія крэслы. У гэты час Крамергоф не зводзіў вачэй і пісталета з Дзяменцява, які адзеўся і сядзеў на дыване, з усмешкай назіраючы за гестапаўцамі. Яго папрасілі перасесці на крэсла. Дыван распаролі, як і крэслы.

Гестапаўцы спынілі вобыск і чакальна глядзелі на Крамергофа.

— Абшукайце ўсю кватэру! — загадаў ён.

Гестапаўцы пайшлі ў пакоі гаспадыні.

— Дзе радыёстанцыя? — ціха, амаль даверліва спытаў Крамергоф.

— Якая радыёстанцыя? — Дзяменцяў рассмяяўся з абяззбройваючай шчырасцю. — Слова гонару, мне здаецца, што ўсё гэта дзеецца ўва сне.

— Тая самая радыёстанцыя, — усё так жа ціха працягваў Крамергоф, — з'яўленне якой у эфіры было зафіксіравана роўна праз пяць мінут пасля таго, як вы ўвайшлі ў сваю кватэру, і па сігналу якой напярэймы транспартаў, напэўна, ужо выляцелі рускія бамбардзіроўшчыкі.

— Самае дзікае недаразуменне з усіх, што я перажыў! — абурана сказаў Дзяменцяў.

Позірк Крамергофа спыніўся на раскрытым чамадане. Дзяменцяў замёр.

— Магчыма я падаў сігнал пры дапамозе бруднай бялізны... — Дзяменцяў кіўнуў на чамадан і засмяяўся. — Пасля таго, што здарылася, вам застаецца толькі пераканаць мяне ў гэтым.

72

Крамергоф нагою падсунуў да сябе чамадан і выкінуў з яго ўсе рэчы. Дно чамадана агалілася, Крамергоф нагнуўся і пастукаў па ім пальцамі. Відавочна, гук выклікаў у яго падазрэнне. Ён крыкнуў:

— Прашу сюды!

Усё апошняе вымяралася секундамі. Дзяменцяў сарваўся з крэсла, наводліў ударыў Крамергофа па віску, і той упаў на падлогу. Дзяменцяў скочыў да акна, спіной выбіў раму і апынуўся на двары.

У смелага салдата воінскае шчасце ў кішэні. Дзяменцяў упаў на ногі і, ледзь утрымаўшы раўнавагу, кінуўся за выступ дома.

І тут жа з акна загрымелі выстралы.

Бегчы на вуліцу нельга: там напэўна пастаўлены людзі гестапа.

Дзяменцяў загадзя вывучыў панадворак свайго дома. Ён ведаў, што ў левым яго вуглу, у вузкім праходзе паміж дамамі, ёсць плот, за якім пачынаецца суседні панадворак з выхадам на паралельную вуліцу.

Дзяменцяў пабег туды, але ў гэты самы час грымнулі два выстралы з супрацьлеглага баку панадворка. Пякучы боль ударыў Дзяменцява ў спіну.

У тунелі варот пачуліся галасы, тупат ботаў. Дзяменцяў працягваў бегчы. Ззаду безупынна стралялі, але ў ранішнім змроку гестапаўцы дрэнна бачылі ўцекача.

Вось і плот паміж дамамі. Дзяменцяў з разбегу ўхапіўся за верх плота, хацеў падцягнуцца, але страшны боль у плячах скінуў яго з плоту. Ён прысеў і пружынным скачком, памагаючы сабе левай рукой, узваліўся на плот і перакуўырнуўся на суседні панадворак. Ён выбег на паралельную вуліцу і пабег у цэнтр горада.

Чаму ён бег у цэнтр горада? Ці не лепш было бегчы на акраіну?

73

ТРЫБУНА чытачоў

Курсы для трактарыстаў

На Гайнаўшчыне існуе 93 сельскагаспадарчыя гурткі, якія аб'ядноўваюць больш 2 тысяч членаў. Гэтыя гурткі маюць 71 трактар. Гэта даволі мала, недастаткова. Таму ў бягучым годзе колькасць іх пабольшыцца на 40 штук. Значыць патрэбны будуць трактарысты. З гэтай мэтай ПОМ-ы ў Нарве і Кляшчэлях арганізавалі чатырохмесячныя курсы. Падобны курс, з той толькі розніцай, што двухмесячны, арганізавала Павятовае праўленне Сельскагаспадарчых гурткоў у Гайнаўцы.

На гэтыя курсы запісалася 94 асобы. Усе ўдзельнікі курсаў — гэта маладыя людзі, якіх накіравалі сельскагаспадарчыя гурткі. І толькі 4-х курсантаў маюць больш 30-ці год.

Сельскагаспадарчыя гурткі маюць загад, каб на адзін трактар выпадала па два трактарысты.

Выкладчыкамі на гэтых курсах з'яўляюцца інструктары механізацыі сельскай гаспадаркі з ПОМ-аў, з Павятовага праўлення сельгасгурткоў і Павятовага матарызацыйнага аб'яднання.

Двухмесячны курс, які арганізавала Павятовае праўленне сельскагаспадарчых гурткоў, закончыла 35 асоб.

Ю. Козак
Гайнаўка

У нашай вёсцы

У час апошняй вайны Ласінка была спалена гітлераўцамі. Калі скончылася вайна, людзі пачалі будавацца ад пачатку. За народнай улады пабудавана тут многа прыгожых дамоў і зараз вёска зусім як новая. Была пабудавана грамадскім чынам святліца і крама. У 1962 г. праведзена электрычнае святло. У сувязі з гэтым людзі пачалі купляць электрычныя рухавікі, тэлевізары, радыёпрыёмнікі і іншыя прылады. Зараз вольныя хвіліны людзі праводзяць у мясцовым клубе кніжкі і друку «Рух». Там гуляюць у шахматы, слухаюць радыёпрыёмніка і аглядаюць перадачы тэлебачання, чытаюць газеты. Часта арганізуюцца тут танцавальныя вечарыны.

Алесь Керсноўскі
Ласінка

Трасцянка

У Трасцянцы і навакольных вёсках гаспадары будуюць мураваныя гумны. Пазыкі на будаўніцтва ўжо перавысілі 100 тысяч злотых.

✲

Грамадская рада плануе сабраць 86.550 злотых на СФ будовы школ. Сабрала ўсяго толькі каля 6 тысяч зл.

✲

Трасцяніцкі клуб «Рух» да таго гнілы, што ў шчылінах падлогі можна выкруціць нагу. Уся надзея на новую мураваную святліцу...

✲

Святліцу - рамізу будуюць тут людзі з пажарнікамі хіба восьмы год. Кажуць, нядаўна чыесьці свінні разрылі кавалак фундамента...

✲

Мясцовая пошта мае 88 падпісчыкаў «Нівы». Калісьці бывала і па 180 падпісчыкаў!

✲

Аматараў на кантрактацыю торкага лубіну ўтрая больш чым трэба. Лубін не бульба — ён дае высокі даход.

(СЯ)

▶ Паслужлівыя людзі

Сярод жыхароў Новакорніна шмат такіх людзей, якія робяць многа добрага для ўсяе вёскі. Без іх жыццё вёскі было б шмат цяжэйшым. Шкада, што аднавяскоўцы недацэньваюць іх працы. І так, Вера Сельвесюк — гэта маладая дзяўчына, якая працуе ў злеўні малака. Працуе сумленна. Міша Гацута 18-гадовы хлопец — пісьманосец. Дождж ці снег, ён абвешаны торбамі, вандруе ад хаты да хаты. Міша Шварц паслужлівы прадавец, працуе ўжо больш як 7 год. Людзі не наракаюць на недахоп тавараў, бо ён ведае, чаго патрабуе вёска. Апрача таго ён ветліва адносіцца да сваіх кліентаў. Некалькі год таму назад сельгасгурток «ляжаў на лапатках». Вельмі многа змянілася з таго часу як прэзэсам стаў Валодзя Куптэль. Гэты энергічны чалавек паставіў сельгасгурток «на ногі». Гурток пачаў развівацца. Дзякуючы гэтым людзям вёска мае лепшае жыццё.

Чытач з Новакорніна

▶ Будзе ўжо тры

Сельскагаспадарчы гурток у Паўлах добра «раскручваецца». Да гэтага часу было там два трактары і многа іншых машын, з якіх сяляне з вялікаю ахвотаю карыстаюць. Найгорш было ў час палявых работ. Паўлаўскія земляробы за трактары ледзь не сварыліся. У хуткім часе сельскагаспадарчы гурток у Паўлах атрымае яшчэ адзін трактар. З гэтага будуць усе вельмі задаволены. Добра працуюць і паўлаўскія трактарысты. Напрыклад, трактар, на якім працуе Іван Іванюк, без рамонту працаваў больш паложанай нормы. А гэтак ёсць далёка не ўсюды. Такіх трактарыстаў як ён трэба пашукаць і шанаваць.

В. Колька
Паўлы

▶ Малочныя даходы

Вёска Тафілаўцы — найбольшы дастаўшчык малака ў грамадзе Дубічы Царкоўныя. Калі ў Тафілаўцах была цераспалосіца, справа жывёлагадоўлі выглядала вельмі слаба. І толькі пасля камасацыі зямлі пачала яна хутка развівацца. Цяпер штомесяц вёска атрымлівае за малако 40—50 тыс. зл. Дагэтуль малако з вёскі вазілі трактарамі ў Гайнаўку, але ў гэтым годзе распачнецца ў Тафілаўцах будова аграмаднай злеўні.

Мікалай Панфілюк
Дубічы Царкоўныя

Парады

Сухую замазку лёгка зняць, калі змазаць яе машынным маслам і пакінуць на ноч. Да раніцы замазка стане мяккай і яе лёгка зняць. Палоскі паперы на вокнах можна змыць цёплай вадой, дадаўшы пітной соды (на літр вады — чайная лыжка соды).

✲

Хочаце лёгка і хутка памыць вокны або вялікае люстэрка? Растварыце ў вадзе, якой іх будзеце мыць, палавіну сталовай лыжкі спірту.

Малако ў каровы на языку

Пагаворка кажа, што малако ў каровы на языку, гэта значыць, калі карову добра накорміш, тады і малака будзе больш. А з кармамі ў Новым Ляўкове палепшылася тады, калі была праведзена меліярацыя. У бягучым годзе ўсе сенажаці ў Новым Ляўкове будуць засеяны высакаякаснымі травамі. Насеннем забяспечыць водная суполка.

Варта адзначыць і тое, што малако ў Новым Ляўкове параўнальна тлустае. Да гэтага, між іншым, прычынілася і тое, што дзякуючы прэзэсу малачарні ў Гайнаўцы М. Хмелю дастаўшчыкі малака былі забяспечаны вялікай колькасцю вотруб'яў і кармавых мяшанак.

Янка Цялушэцкі
Новае Ляўкова

Абвяржэнне

У артыкуле Віктара Рудчыка п.з. «Руда на Нарвіі», надрукаваным у нашым тыднёвіку ад 4 красавіка б. г., закралася памылка. Гаворыцца там, што ў 1870 годзе нараўкоўскую царкву пабудавана ў Навасадах. Фактычна пабудавана яе ў суседняй вёсцы Дубіны, а Навасады знаходзіліся ў Дубінскім прыходзе. Аўтар просіць жыхароў Навасадаў прабачэння.

▶ Кацярына Янушка

Кацярына Янушка вядомая ў Рудні і ў навакольных вёсках як паэтэса. Піша яна вершы, якімі адклікаецца на ўсе падзеі свайго асяроддзя, чытае іх аднавяскоўцам. Нарадзілася яна ў Ленінградзе. Працавала ў ваенным шпіталі ў час рэвалюцыі. Давялося ёй бачыць Уладзіміра Ільіча Леніна, а таксама быць сведкай штурму на Зімовы палац. У 1922 годзе прыехала яна на радзіму мужа і тут разам з ім працавала ў лесе, потым на гаспадарцы. У 1939 годзе мужа забралі на вайну, адкуль і не вярнуўся. Пасля вайны працавала Кацярына Янушка ў краме ў Рудні 15 год. І працавала вельмі добра. Карыстаецца яна вялікай пашанай сярод аднавяскоўцаў.

Мікола Лаўрэшук
Бандары

▶ Сідра мяняе аблічча

Асада Сідра на Сакольшчыне хутка змяняе свой выгляд. Яна зараз выглядае зусім інакш. Пасля пяці год я наведаў яе. За гэты час разбудавалася, папрыгажэла. Не было тады яшчэ тут чыгункі і прыпынку, а гэта значыць, што не было і працаўнікоў і рабочых-чыгуначнікаў. Не было таксама пабудаваных прыгожых крамаў і бюро ГС-у.

Пабудавана таксама ў апошніх гадах ветэрынарную лячэбніцу, пункт аховы здароўя, злеўню малака, стражацкую рамізу і будынак кіно. Многа тут таксама новых дамоў і іншых будынкаў.

Усе крамы ў Сідры добра забяспечаны рознымі таварамі і прадуктамі. Зусім інакш і ў сталовай. Хапае там і з'есці і выпіць, а ў складах ГС-у ёсць пад дастаткам мінеральных угнаенняў. Словам расцвітае асада Сідра.

Сцяпан Кузьма
Сакольскі павет

Але недзе там, у цэнтры, была явачная кватэра Паўла Арвідовіча. Не так разлічваючы розумам, як адчуваючы сэрцам, Дзяменцяў бег менавіта туды — дык ва ўсім вялікім горадзе толькі там былі яго сябры: на дапамогу якіх ён мог разлічваць.

Але ці мог ён падвяргаць рызыку явачную кватэру? Таму, хоць ён і бег у напрамку явачнай кватэры, ён дасканала ведаў, што туды не зойдзе, і таму ўвесь час ліхаманкава думаў: куды бегчы далей? Дзе схавацца?

Даволі хутка развіднялася. Любы выпадковы чалавек западозрыць, убачыўшы нямецкага афіцэра без шапкі, у кіцелі, уся спіна якога прасякла крывёю. Апрача гэтага, Дзяменцяў ведаў, што зараз на ногі будзе паднята ўся гарадская камендатура. Словам, у яго распараджэнні былі мінуты. І тут Дзяменцяў успомніў чысценькага старычка — назіральніка музея, таго самага, які так плўмела памагаўся скрыць падмену каштоўных карцін.

Рашэнне прынята. Дзяменцяў бяжыць у музей.

У панадворку музея была маленькая прыбудоўка. Тут жыў назіральнік.

Убегшы на панадворак, Дзяменцяў некалькі мінут прыслухоўваўся, ці няма пагоні? На вуліцы было ціха. Дзяменцяў падняўся на ганак прыбудоўкі і націснуў званок. Ціха. Але вось Дзяменцяў прыкмеціў, як у вуглавым акне паварушылася занавеска. Ён пазваніў яшчэ раз.

Голас з-за дзвярэй:

— Хто там?

— Адчыніце, вашы сябры, — па-руску сказаў Дзяменцяў.

— Скажыце хто?

— Савецкі афіцэр. Адчыніце хутчэй, мяне ловяць...

(Працяг будзе)

74

Сардэчныя гайны

Дарагое **Сэрцайка!**

«Нідзе не вучуся. Памагаю бацькам на гаспадарцы. Але вось спаткала мяне бяда, і таму я рашыў напісаць да цябе і прасіць парады.

Пакахаў я дзяўчыну са сваёй вёскі. Называецца яна Марта. Мае 15 год, гэта значыць на адзін год малодшая за мяне. І тут спаткала мяне найгоршае Марту пакахала яшчэ двух хлопцаў з нашай вёскі. І я ўбачыў, што Марта лепш адносіцца да гэтых хлопцаў, чымсьці да мяне.

Парай мне, «Сэрцайка», што тут зрабіць з гэтымі хлопцамі, каб якім-небудзь спосабам адцягнуць іх ад Марты.

Чакаю хуткай парады», — піша Віця з Гайнаўскага павета.

Дарагі **Віця!**

Веру тваім словам і спачуваю. Мне здаецца, што Марта не ведае аб тым, што ты яе пакахаў. Яна напэўна і да гэтых хлопцаў адносіцца па-сяброўску, а табе ўжо здаецца, што яна іх лепш пакахала. Ці ж можна адразу кахаць двух хлопцаў, ну і яшчэ цябе трэцяга? Хіба не. Таму раю пераканацца, ці ты ёй падабаешся. Вось, напрыклад, на вечарынках ці на забаве проста ветліва пагавары з Мартай, ці патанцуй, ці нават усміхніся, яна напэўна зразумее, што ты ўсё ж такі больш увагі звяртаеш на яе, чымсьці на іншыя сяброўкі. Заўважыць, што яна табе падабаецца. Тады ўбачыш, які будзе яе «адказ» на твае заляцанкі. Толькі памятай, захоўвайся як найбольш культурна, тады і сапернікі твае будуць разгромленыя табой. А іншага спосабу на гэтых хлопцаў не варта шукаць. Жадаю поспехаў!

СЭРЦАЙКА

КІНО

Праграма на 21—25.IV.1965 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Ludwiku do rondla" (jugosłowiański), 22—23. „Między brzegami" (polski), 24—25.

Кляшчэлі
„Chwila wspomnień" (pol.), 20. „My z 9-tej a" (czeski), 21—22. „Nasz wspólny przyjaciel" (szwedzki), 23—25.

Дубіны
„Kodyn" (bułgarski), 24—25.

Нараў
„Miłość Aloszy" (radz.), 22—25.

Нараўка
„Listy do matki" (radz.), 24—25.

Чыжы
„Rzut karny" (radz.), 22—25.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Zdobywcy nieba" (radziecki), 21—25.

Бранск
„O życie dla Rutch" (angl.), 20—21. „Bitwa nad Wołgą" (radziecki), 22—23. „Skrawek ziemi ojczystej" (radz.), 24—25.

Орля
„Przerwany lot" (pol.), 21—25.

Райск
„Wojna trojańska" (włoski), 21—25.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Dwaj w stepie" (radz.), 20—21. „Czarci żleb" (polski), 22—23. „Jest taki chłopak" (radz.), 24—25.

Міхалова
„Król małp" (chiński), 20—21. „Kto jest bez winy" (czeski), 22—23. „Zakazane piosenki" (polski), 24—25.

Чорна Беластоцкая
„Samotność długodystansowca" (angl.), 20—21. „Byłem Montgomerym" (angl.), 22—23. „Drewniany różaniec" (polski), 24—25.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Chwila wspomnień" (polski), 20. „Ach te dzieci" (radz.), 21—22. „Ludwiku do rondla" (jugosłowiański), 23—25.

Нурэц
„Chwila wspomnień" (polski), 20. „Nigdy nie wrócę" (radz.), 21—22. „Między brzegami" (pol.), 23—25.

Мілейчыцы
„Srebrny faworyt" (czeski), 20—21. „Trzy światy Guliwera" (angl.), 22—23. „Mrok za dnia" (węgierski), 24—25.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Tak się zaczęło" (NRD), 20—21. „Szczęście w tęczce" (jugosłowiański), 22—23. „Drewniany różaniec" (polski), 24—25.

Сухаволя
„Święto nadziei" (bułg.), 20—21. „Foto Haber" (węgierski), 22—23. „Agnieszka 46" (polski), 24—25.

Шудзялава
„Klub kawalerów" (polski), 21—25.

Янаў
„Spotkanie w mroku" (pol.), 20. „Rzut karny" (radz.), 21—25.

Сідра
„Generał" (USA), 20—22. „Drugi brzeg" (polski), 23—25.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Dziki pies Dingo" (radz.), 24—25.

Новы Двор
„Krzyżacy" (polski), 22—25.

Ружанысток
„Wszystko dla psów" (angl.), 20—22. „Jedyna szansa" (NRD), 23—25.

Наша пошта

Аўтара інфармацыі пад загалоўкам «Паслужлівыя людзі», якую друкуем сёння просім прыслаць сваё прозвішча, а таксама просім пісаць да «Нівы» інфармацыі. Патрабаванне да іх, перш за ўсё, гэта праўдзівасць фактаў.

К. Р. з Сакольшчыны. Вашу скаргу (здаецца нам, што слушную) накіравалі мы да Ваяводскай рады нарадовай, якая жыва ёю зацікавілася. Прышлем Вам адказ адносна спосабу яе ўладжання.

АСЁЛ і ЛІС

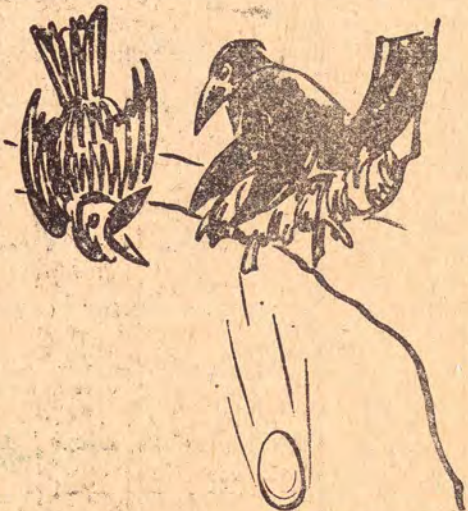
БАЙКА

Кур'ерам установы
Працуе Заяц многа год.
Загады, зводкі, пастановы
Разносіць так, што льецце пот.
Наогул працаўнік заўзяты
Выконвае ўсё, як след.
Аднойчы перад святам
Аслу ў кабінет
Прынёс намеснік Ліс
Вялікі спіс.
(Рашылі прэміяльны фонд
размеркаваць,
Таго-сяго прэміраваць).
Асёл паважна лоб нахмурыў,
Прагледзеў сам кандыдатуры.
Прамовіў: «Прозвішча кур'ера
Чамусь не бачу на паперы».
Ліс адказаў лісліва:
— Ад Зайца нам адна пагроза, —
Глядзіць на ўсіх заўсёды скоса.
Працуюць іншыя рупліва,
Напрыклад, ваша
Лісіца — сакратарша.
Які ў яе прыгожы хвост!
І ўсё мяце ім ваш памост.
Асёл уміг прамовіў строга:
— Пазбавіць прэміі Касога!
За працу ж дбайную Лісы
Ёй выдаць больш у два разы.

* * *

Няма ні грама тут маны.
Калі начальнік безгаловы,
Дык падхалімы, хітруны
Заўжды гатовы
Яго ў мэтах асабістых
скарыстаць,
Каб больш сабе ўварваць.

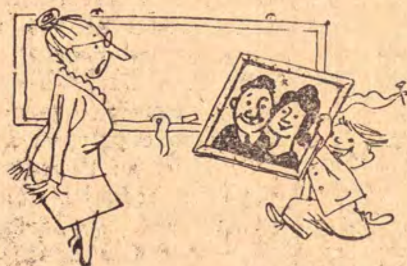
Міхась Гарнак

— Няхай ад самага пачатку прывучаецца да самастойнасці!..

— Пакуль я не ўбачу тваіх бацькоў, у клас не прыходзь!

Хто

Лекар аглядае жанчыну з моцна пакалечанай рукой:

— Не магу адгадаць, што вас так пакусала.. Як на каня, сляды зубоў за малыя, а на сабаку за вялікія... Што гэта было?

— Суседка.

Не давайце вашым думкам асядаць: яны не ўсплывуць больш.

Жонка

— Я сваю жонку пазнаў паўгода перад шлюбам

— Шчаслівы! Я сваю два дні пасля шлюбу.

У ЦЯГНІКУ

— Вы дагары трымаеце газету, так ніхто не чытае, — звяртаецца пасажыр да свайго суседа.

— Прабачце, але газета — мая, як хачу, так і трымаю.

ШТО РОБІЦЬ ЦЕПЛЫНЯ

— Дзеці, што вы ведаеце пра цеплыню? — пытае настаўнік фізікі.

— Цеплыня робіць прадметы шырэйшымі і даўжэйшымі, — адказвае Янка.

— Добра, — кажа настаўнік. — Прывядзі прыклад.

— Улетку дні даўжэйшыя, бо горача.

РАЗБІРАЕЦЦА

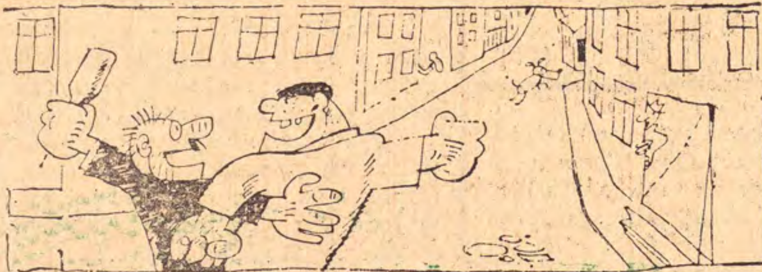
Сустрэўся аднойчы пісьменнік са сваім сябрам.

— Ты ведаеш, якая бяда, — кажа пісьменнік, — мой пяцігадовы сын сто дваццаць пяць старонак новага рамана ўкінуў у печку.

— А што, хіба ён ужо ўмее чытаць? — спытаў сябра.

УЗАЕМНАСЦЬ

— Бабулька, вы да нас будзеце ў госці на тэлебачанне прыходзіць, а мы да вас — кошку з кацятамі лашчыць.

— Ну і ціхая наша вуліца — калі не іду, ніколі людзей не бачу...

БАЦЬКА

Дзіўным быў чалавекам мой бацька, але я любіў яго дзівакаватасці.

Аднойчы прынёс бацька чатыры будзільнікі. Кожны з іх хадзіў па-свойму і ніхто ў хаце не ведаў праўдзівага часу.

Будзільнік з пажоўклым цыферблатам нязменна стукаў цік-так. Другі часамер з заіржавелым званком усё пярэчыў: не так, не так. Трэці будзільнік з адломанаю ножкаю, упарта цвярдзіў: от так, от так. Чацвёрты з пакручанай стрэлкаю, сіплым голасам насміхаўся над другімі: хі-хе, хі-хе.

Маці дакарала бацьку:

— Прывалок калекаў, не дадумаўся набыць адзін, але добры будзільнік.

Аднаго разу бацька прынёс драўляны абод, распілаваў яго і меў два аботы. З іх зрабіў колы.

Маці адразу ўмяшалася:

— Зноў штосьці выдумаў

— Веласіпед.

— Дурны як бот, у краме колькі хочаш веласіпедаў стаіць!

— Мой будзе драўляны. Зрэшты, што з табою гаварыць, ты цёмная, як туман у...

Замест педаляў, веласіпед меў дзве дошчачкі. Націскаючы нагою на адну дошчачку, разматваўся рамень і адначасна другі рамень намотваўся на восю з другога боку. Рамяні круцілі кола не горш, чым жалезны ланцуг. Падаючы з гэтага веласіпеда, я набіваў сінякі, і набываў уменне ўтрымоўваць раўнавагу.

Потым бацька прынёс тоўсты дрот і ўзяўся майстраваць пры вокнах.

— Ізноў наехала... — бурчала маці.

— Наехала матка на татку, — агрызнуўся бацька.

— Пытаю, што чаўпеш?! — не адступалася маці.

— Хітрая будзе штука. Не трэба будзе бегаць наўкола хаты зачыняць аканіцы. Не выходзячы з пакоя будзеш адчыняць і зачыняць аканіцы.

— Пустая выдумка, усё роўна выходзім з хаты ў другіх патрэбах, — сказала маці.

— Няма чаго з табою гаварыць, цёмная ты як...

Аднойчы бацька паклікаў мяне і сказаў:

— Табе, Міколка, вучыцца трэба. Хачу бачыць цябе тэхнікам. Тады зразумееш, што можна многа выдумаць карысных людзям рэчаў.

Даўно памёр бацька, а я так нічога і не выдумаў. Працую ў краме за прылаўкам, штодзень лічу ўтаргоўку.

Рэшта ўсё на свеце падлічана. Нават зоркі свой лік маюць. Ды што тут выдумаеш, калі зямля круціцца, паравозы свішчуць, лётаюць не толькі птушкі, а памяць аб бацьку не іржавее як яго драўляны веласіпед у маёй каморы.

Дзядзька Лявон

УСЯЧЫНА

Калі дома няма гаспадара, я сам гаспадаром.

Фота В. Рудчык

Прыказкі

З ІНДЫІ

Калі аб табе гавораць дрэнна, цешся, што цябе не зневажаюць. Калі цябе зневажаюць, будзь задаволены, што цябе не б'юць. Калі цябе б'юць, цешся, што цябе не забіваюць, а калі цябе заб'юць — цешся, што пакідаеш так дрэнна пабудаваны свет.

Ці хочаш быць вынаходцам?

(Бясплатныя курсы)

Занятак 5.

Як разрэзаць круглы яблычны пірог на восем кавалкаў, зрабіўшы ўсяго тры разрэзы?

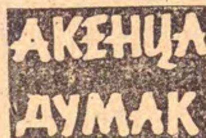
Адказ на заданне з папярэдняга нумару:

4) Студэнт разрэзаў ланцужок наступным чынам (рысунак). У першы дзень ён аддаў гаспадыні адно кальцо. У другі дзень — два кольцы, узяўшы адно назад. У трэці дзень — адно кальцо. У чацвёрты дзень — ланцужок з чатырох кольцаў, узяўшы два і адно назад, і г.д.

Межы навукі нагадваюць гарызонт: чым бліжэй падыходзяць да іх, тым больш яны адсоўваюцца.

П'ер Буаст (1765 — 1824) — французскі лексікограф.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

По просьбе **Кацярыны Барысевіч, Надзі Галка, Ніны Кавальчук** з Крывой, Бельскага павета, і сталай чытачкі — **Лілі** змяшчаем польскую песню.

Wspomnienie z Logrono

Przypadek zrządził, czy dobry los
Spotkałem Ciebie tam w Logrono
w kraju piosenki, słońca i gwiazd
gdzie tańczą bolero.

Oddałbym wszystko, wszystko co mam
by jeszcze z tobą zatańczyć raz
by trzymać ciebie w swoich ramionach
jak wtedy w Logrono.

Pamiętam jeszcze dziś wszystko co wtedy
mówiłaś mi, wraz z tą melodią
czułe twe słowa, echem wspomnienia
dźwięczą mi.

Na złotym piasku w Logrono dałaś mi
uśmiech jak kwiat, ten uśmiech
twój senioritta przyzywa mnie i
młodość mą.

Pamiętam wciąż tę noc, gorącą
jasną noc w Logrono, gdy
tylko dla nas grały gitary
niezapomniane bolero.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-85 centrala 37-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46, Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458. Bltk C-3.